

sv. Stolica takovu njoj mimo redovnog poglavara podnešenu ostavku primi, zadržana je sv. Stolici ponovna podjelba svake takovom zahvalom upražnjene službe bila ona monsinjorska ili ne bila. (k. 1435 § 1, 4).

dr. F. Herman.

Pravoslavni brak i katoličko crkveno pravo. — Brak što su sklopile dvije od rođenja i krštenja pravoslavne (nekatoličke) osobe pravoslavnim obredom, smatra se (što se oblika tiče) valjanim i sa stajališta katoličke Crkve, jer takove osobe nisu vezane na katoličku crkvenu formu (vd. k. 1099 § 2 Kd. kan. pr.).

Takav se brak mora smatrati valjanom i tvrdom kršćanskom ženidbom (matrimonium validum et ratum, c. 1015 § 1) tako dugo, dok se protivno propisno ne dokaže (k. 1014). Prema tomu je i izvršeni pravoslavni brak nerazrješiv za života bračnih drugova (k. 1118), a pretpostavlja se da je izvršen (matrimonium consummatum, c. 1015 § 1), ako su supruzi skupa stanovali, dok se protivno ne dokaže (k. 1015 § 2).

Zato se takove pravoslavne osobe, ako jedna ili obje prijeđu u kat. vjeru, ne moraju ponovno vjenčati ili obnavljati bračnu privolju, ali ne mogu u kat. Crkvi ni novoga braka sklopiti za života drugoga bračnoga druga, jer im smeta zapreka ženidbenoga veza (k. 1069 § 1).

Presuda pravoslavnog crkvenog suda, kojom je možda izrečena nevažnost (nevaljalost) ili razvod takovog pravoslavnog braka nema kreposti za kat. crkveno pravno područje (vd. kk. 1069 § 2 i 1960).

Za presudu o nevaljanosti ili rastavi takovog braka nadležan je za kat. crkveno područje isključivo kat. ženidbeni sud, ali on smije postupati samo u slučaju, kada je stranka, koja traži poništenje ili rastavu braka već prešla u kat.

Dr. F. Herman.

Javno vrijeđanje svećenika. — 1. Nije danas rijetkost, da svećenik na putu (u željeznici, na parobrodu, u autobusu ili na tramvaju) kad stupi u trgovinu, gostionicu, kino ili među kakav skup ljudi — bude izvrnut porugljivom podsmijavanju, paprenim opaskama, pogrđama, pa čak i otvorenom zabadanju na jedan vrlo neugodan način. Uvijek je to bilo, ali u vremenu u kojem mi živimo — to je postala skoro redovna pojava. S modernim je vremenom ušla među svijet surovost, omalovažavanje ličnosti, preziranje bližnjega, izdizanje iznad drugoga, bezobzirnost iznad svega. Te su mane uzele toliko maha, da svećenik i redovnik ima podnositi neugodnosti, možda ne toliko sa strane priprostih ljudi, koliko sa strane onih koji se smatraju naprednijima ili se čak nadimlju svojim »akademske« građanstvom. Baš ta je činjenica za naše vrijeme veoma tužna: nedolično vanjsko ponašanje ljudi s kojima živimo i često u dodir dolazimo, posljedica

je njihove duševne surovosti i neodgojenosti; u mnogo je slučajeva osim toga posljedica njihovih krivih nazora, što ih komunistička propaganda posvuda uporno razvija; radi toga mnogi gleda svoga načelnoga protivnika u svećeniku kao predstavniku pozitivne religije.

2. Još je češći slučaj da svećenik na putu, na ulici u društvu ili u lokalu dođe u položaj, gdje mu valja slušati najprostije i najbogumrskije psovke, sramne rječetine, glasne aluzije na eros i seksus, izazovno pričanje neslanih šala i sl. Takovi junaci često iskorišćuju priliku i nastavljaju svoju nečasnu rabotu upravo sadistički uživajući u neugodnosti u koju dovode svećeničko lice. — Lako je sebi predstaviti da su spomenute neugodnosti još daleko veće, kad se ne radi o svećeniku ili redovniku, nego o ženama — redovnicama, koje po svojoj dužnosti dandanas više dolaze s raznim svijetom u dodir, nego što je to bio slučaj u ranije doba.

Kako se valja svećeniku ponijeti u takovim prilikama?

I. J e d a n bi postupak bio ovaj: a) uzvratiti oštro i energično odmah na licu mjesta; razotkriti besramni postupak takovih pojedinaca; žigosati ga kako zaslužuje i prosvjedovati pred svima koji su svjedoci takova ponašanja. Postaviti se u stav branića kršćanskoga morala, građanskoga poštenja i pristojnosti, pa napadačima otkrojiti onako, kako su nekada naši stari znali naribati glavu drskoj osobi, ako bi se usudila javno i pred više ljudi vrijeđati pristojnost, časne osobe ili bilo koga, bez razlike spola i zvanja. b) prijaviti izazivački nastup biskupu (ako uzrokuje veliku sablazan ili javni teški nered) da on kao Ordinarij postupka u smislu kan. 2355. C. Z. u vezi s kan. 1938. § 2. protiv prekršitelja.¹

II. D r u g i bi postupak bio: a) ukloniti se šutke i bez protesta ostaviti to mjesto i društvo; b) šutke podnositi pogrde, mirno slušati psovke i zabadanja te pustiti napadače da nesmetano rade što hoće.

Što se prvoga postupka tiče, čini se, da ne bi uvijek bio najbolji. Mjesto povoljna, on bi mogao izazvati daleko nepovoljniji učinak; mjesto smirenja i odavanja časti Božjemu zakonu, jedno daleko jače pogrđivanje, ne samo prisutna svećeničkoga lica, nego i svega onoga što svećenik kao službenik čitara predstavlja. Valjat će zato u svakom konkretnom slučaju omjeriti mjesto i prilike u kojima se događaj odigrava, pa prema njima udesiti postupak. Energičan će i oštar stav biti nesumnjivo na mjestu ako je stvarno vjerojatno, da će svećenikov postupak naići na jednodušno odobrenje prisutnih. Nije

¹ Si quis non re, sed verbis vel scriptis vel alia quavis ratione iniuriam cuiquam irrogaverit vel eius bonam famam laeserit, non solum potest ad normam can. 1618, 1938 cogi ad debitam satisfactionem praestandam damnaeque reparanda, sed praeterea congruis poenis ac poenitentibus puniri, non exclusa, si de clericis agatur et casus ferat, suspensione aut remotione ab officio et beneficio.

li svećenik siguran za takav učinak, neka pokuša blagom riječi, zamolbom, posve nenapadno djelovati na izazivače da prestanu. Ne poslušaju li, nego i dalje nastave, neka on zašuti. Ako je kod njegovih suputnika iole razvijen osjećaj čestitosti i poštenja, a pogotovo kršćanske svijesti, naći će se već koji taj, koji će prosvjedovati sa svoje strane. U protivnom slučaju ne preostaje svećeniku drugo nego trpjeti, ako mu nije moguće ostaviti to mjesto. Postoji li pak takova mogućnost, najbolje je demonstrativno se udaljiti.

Što se drugoga postupka tiče, odabrat će ga svećenik prema netom rečenomu. I tu su mogućnosti mnogostruke: negdje će biti od većega učinka udaljenje bez riječi, negdje uz uloženi prosvjed; nekada šutnja bez ikakova prosvjeda, a nekada istom nakon uzaludne opomene.

Sv. Toma Akvinski na pitanje: da li treba podnositi nanašanje uvreda, odgovara: da nam u sebi valja tako izgraditi duševnost, da uvrede strpljivo podnosimo, po onoj Kristovoj: Ako te tko udari po jednom obrazu, pruži mu i drugi (Mt. 5, 39); ali takav postupak nije uvijek na mjestu, nego da se u danom slučaju valja usprotiviti, i opet pozivom na Kristovu riječ: Ako istinu rekoh, zašto me biješ? (Iv. 18, 23). Kad nastupa takav slučaj imamo sami prosuditi po ovomu: odbiti valja uvredu kad to može biti na dobro onoga koji vrijeđa (da suzbijemo njegovu drskost) ili za dobro povrijeđenoga (da obranimo čast i ugled).² Isti sv. doktor na pitanje: da li redovnik mora mirno podnositi uvrede, odgovara: ako se uvrede tiču ličnosti redovnika, mora; ako li se pak dotiču njegova staleža, ne mora. Što više, ima se oprijeti (»quantum resistere possunt«) s razloga, što se u tom slučaju imaju napadaji smatrati upravljenima na Gospoda Boga, kojemu je svaki redovnik i svećenik napose posvećen.³

Odavde s pravom zaključujemo, da će u naše vrijeme redovno postojati dužnost osvrnuti se (uzvratiti) na uvredu, jer su izazovi i vrijeđanja danas u najviše slučajeva upravljena na stalež svećenikov, rjeđe na samo lice kao takovo. A kako redovnik ima braniti svoj, jednako mora i svećenik braniti svoj stalež i za njegovu čast stupiti u borbu. Imajući suvremene prilike pred očima i poznavajući psihu ljudi našega doba, držim da jedan aktivni nastup valja načelno prepo-

² »Illatas contumelias nonnumquam repellere homo potest, propter bonum illius qui contumeliam infert, ad reprimendam illius audaciam et ad suam tuendam dignitatem et auctoritatem, quamquam animo paratus esse debet omnes sustinere injurias, si propriae et aliorum salutis expedire conspexerit«. (S. theol. II—II q. 72. a. 3).

³ »In injuriis ergo personalibus decet perfectos viros esse maxime patientes ut sint etiam parati plura sufferre . . . Statum vero suum impugnari non debent pati, quantum resistere possunt, hoc enim vergeret in injuriam Dei . . .« (Quaest. quodlibet. q. 13. a. 26).

ručiti. Ne oštro i uzrujano, nego blago ali energično i nepopustljivo. Često će to biti jedina vjerska pouka za ljude, koji je možda nikada nisu imali; s druge će strane biti dužna obrana Božjih zakona, za koje treba svima i svuda znati, da se ne smiju nekažnjeno gaziti.

Vrijeđanje je uopće (po sebi) težak grijeh; kad se pak odnosi na svećenika, redovno se napadači brinu da i materija bude teža: grijehu protiv pravednosti priključi se još i grijeh protiv ljubavi. I to neka bude jedan razlog više, da se uspješnim nastupima ukloni i što više spriječi ova ružna navika, što je u nekim krajevima među našim narodom zavladała. Narod koji na svakom koraku časno susreće svoga svećenika, odaje srce puno poštovanja; ne će se taj narod lako dati zavesti ni na grijeh protiv poštovanja Boga. A gdje se Bog u narodu sa strahopočitanjem spominje, može se za život i napredak toga naroda očekivati obilje milosti Božje. *Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus!*

prof. A. Živković.

Nagovor Sv. Oca Pija XII. omladini. — Nagovor Sv. Oca Pape Pija XII. omladini talijanske Katoličke Akcije, muškoj i ženskoj, vrijedan je posebne pažnje u ovo naše vrijeme. Ni nagovori Svetoga Oca se, koliko i bili usmjereni prema pozivu posjetnika, ne mogu oteti utjecaju vremena koje proživljavamo, niti se mogu izdvojiti iz kruga misli, koje nas sve danas bez razlike zaokupljaju. Tako se i u ova dva važna nagovora vidi sva mudra i obzirna zabrinutost sv. Oca za ono, što će — kad tad — nakon ovoga žalosnoga ratnoga stanja nastupiti.

1. Prigodom 20-godišnjice postojanja ženske djevojačke grane Katoličke Akcije pozdravile su mnogobrojne članice i zastupnice sviju talijanskih biskupija sv. Oca, koji ih je dne 6. listopada 1940. primio i među inim u svom govoru im naglasio:

»Pred vama je visoki ideal ženskoga poziva, program rada za sutrašnjicu: društveni život popravljati i navraćati na kršćanske osnove; postaviti na časno mjesto sveto evanđelje i njegov moral u tom novom društvu; obnoviti obitelji vrativši braku aureolu sakramentalnoga dostojanstva; zaručnicima osjećaj dužnosti i uvjerenje o savjesnoj odgovornosti. U svim društvenim slojevima vaše će nastojanje ići za tim, da učvrstite ispravan pojam auktoriteta, discipline, poštivanja socijalnih uredbi, uzajamnih prava i dužnosti ljudske ličnosti . . .«

Osim toga pohvalio je Pijo XII. njihov programatski cilj i zadaću: širiti poznavanje kršćanskoga nauka među svijetom, koji je danas strahovito zaostao u tom pogledu iza svojih pređa prijašnjih stoljeća; isto je tako istakao njihov požrtvovni i hvaljevrijedni rad oko izrađivanja crkvenoga ruha za oltare i potrebe crkvi, naglasio ljepotu čista djevojačkog srca i duše, osokolio slušateljice u borbi protiv nečedne mode i bla-